

ŠIŲ LIETUVIŠKŲ PASAKĖČIŲ VERTĖJUI¹

Bičiuli mielas, tu vertimais šiais šlovingais
Parodei mums kalbos gimos lobius tikrus.
Vedi keliu grubliu linksmai ir išmintingai,
Kuris visiems keliaut yra mums per sunkus.
Dangus globojo gal, kad davė vyrą² tokį
Vadovą tau, kuris su užmoju drąsiau
Kalbos tavosios metų trisdešimtį mokės,
Darbavos daugel jis dėl mūsų naudos visų.
Tu tęsk! Gerų žmonių tas ryžtas bus pagirtas,
Kad tu laiku klaidas bažnyčios pamatei.
Kai būsi Dievo mums ganytoju paskirtas³,
Taisyki rūmą, kad laikytųsi tvirtai.
O Lietuva! Šįkart tavos šventovės vargas
Sulaukė dėmesio kaip jau seniai kada.
Aukščiausiasis telaimins mūsų bendrą darbą,
Ir šviesiai praregės varguolių šių tauta.
Ir liausis Babelis⁴ valdyti tavo kalbą,
Žinok ir džiaukis tuo, Tėvyne, ryt mielai
Tikrom grožybėm tu papuoši savo galvą,
Netinka vokiečių ir lenkų skarmalai.
Turi tu Frydrichą kaip Cezarį* pašlovint,
Nes jis išaukštino ir kalbą, ir tave.
Mes girdim skambesį šnekos dabar malonų,
Nors barškalių paikų aplink pekla gyva.
Tau kunigas kalbės, kaip motina kalbėjo⁵,
Kaip Jėzus Kristus ir apaštalai visi,
Suprast pamokslus tu labai menkai galėjai,
Nes vokiečių kalba nelyg giria tamsi.
Jau žinoma gerai, iš kur tat atsirado,
Kad moka nelabai tikyba ši tauta,
Žodžius sakyklos jie miglotai tesuprato –
Dabar Gumbinė⁶ jau kalbės gimta šnekta.

¹ Šiuo eilėraščiu Pil. Ruigys pritarė M. Merlino mintims dėl lietuvių kalbos gerinimo ir viešai pasisakė esąs jo bendramintis. Pil. Ruigio eilėraštis vokiečių kalba, išspausdintas J. Šulco verstų *Ezopo pasakėčių* 1706 m. knygelėje.

² Turimas galvoje Mykolas Merlinas (Michael Mörlin, 1641–1708), gimęs Oberslebene, Tiuringijoje, mokėsis Karaliaučiaus Senamiesčio mokykloje, studijavęs teologiją Leipcige, Jenoje ir baigęs Karaliaučiaus universitete. M. Merlinas buvo precentorius (mokytojas) Tilžėje ir Viešvilėje, 1667 m. gyveno Kaune. Grįžęs į Tilžę, 1670 m. paskirtas Kantoriumi į Įsrutį, o 1672 m. – Gumbinės kunigu, kur gyveno iki mirties. Kunigaudamas pramoko lietuviškai ir kilus polemikai ragino gerinti knygine lietuvių kalbą, šalinti iš jos germanizmus ir artinti prie liaudies šnekamosios kalbos. Šias mintis jis išdėstė 1705 m. F. Doičui įteiktame rašte *Ar reikia reformuoti lietuvių kalbą (An Lituaniae linguae reformatio sit necessaria)*. Pagal M. Merlino principą „loquendum cum vulgo“ reikia su lietuviais kalbėti kaip su visai paprastais žmonėmis, taip, kaip jie patys kalba tarpusavyje, taigi atmetus visus jų nevertojamus žodžius, taip pat germanizmus ir kitus barbarizmus, naujadarus, daugiareikšmybes bei tarmybes, žinomas tik nedideliame plote.

³ *Ezopo pasakėčias* J. Šulcas vertė ir išspausdino, būdamas kandidatas į kunigus; kunigu paskirtas 1707 m.

⁴ M. Merlinas ir jo šalininkai priekaištavo, kad bažnytinėje lietuvių kalboje vartojama daug svetimybų.

⁵ ...*kaip motina kalbėjo*, t. y. gimtąja kalba.

Parodė mums nūnai raštu⁷, darbais Gumbinė,
Kokios didžios naudos kalba grynoji duos;
Kaip Orleanas⁸ mums garsėsi tu, Gumbine,
Kaip Vroclavas⁹, Roma, Atėnai Lietuvos.

Pilypas Ruigys, kandidatas į kunigus¹⁰

Vertė H. Bakanas

* Ginklams žvangant ir siaučiant karams, Julijus Cezaris rašė Ciceronui apie Analogiją, atseit apie teisingą kalbėjimo būdą (aut. prierasas).

Pilypas Ruigys, *Lietuvių kalbos kilmės, būdo ir savybių tyrinėjimas*, parengė Vytautas Jurgutis ir Valerija Vilnonytė, Vilnius: Vaga, 1986, p. 373–374.

---

⁶ M. Merlinas, reikalavęs kalbėti žmonėms gryna lietuvių kalba, buvo Gumbinės kunigas.

⁷ Užuomina į M. Merlino, J. Šulco išspausdintas knygas.

⁸ Orleaną išgarsino Žanos d'Ark žygdarbis, pažadinęs prancūzų nacionalinę savigarbą.

⁹ Vroclave (anuomet Breslau) buvo 1702 m. įsteigtas universitetas.

¹⁰ Originale prie pavardės: S.M.C. – sancti ministerii candidatus (lot.), kandidatas į kunigus.